

UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/pppd_2017_2_24.pdf (дата звернення: 10.11.2023).

2. Шинкаренко Н.В. Причини виникнення корупції в органах Національної поліції України. *Право і безпека*. 2016. С. 104–107. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9803772d-5217-4952-9c90-c73c84aa08/content> (дата звернення: 10.11.2023).

3. Кубаєнко А.В. Проблеми запобігання та протидії корупції в поліції: міжнародний досвід. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції* №3/2017. С. 114–118. URL: http://apnl.dnu.in.ua/3_2017/29.pdf (дата звернення: 10.11.2023).

Іванчук Наталія Віталіївна,

старший науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЯ, ЯК СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА В СУСПІЛЬСТВІ

Корупція є однією із найбільш серйозних перешкод побудови відносин у сфері державного управління, оскільки виводить їх поза межі правового поля, руйнує їхній механізм зсередини, чим значно знижує ефективність діяльності органів державної влади щодо виконання обов'язків перед громадянським суспільством. Масштаби поширення корупції досягає рівня, що загрожує національній безпеці України, вона підриває довіру населення до інститутів влади всередині країни, а ззовні шкодить міжнародному іміджу Української держави та реалізації програми Європейської інтеграції.

Тема корупції є чи не найбільш обговорюваною сьогодні в українському соціумі. Це є абсолютно зрозумілим і закономірним, адже рівень корупції досяг межі, за якою починається крах держави. Наслідки е-декларування та чисельні публікації в ЗМІ стосовно явно невинуватених статків можновладців, суддів та інших держслужбовців високого ешелону влади викликали шок у суспільстві, сформували розуміння останньої межі. Аналіз стану корупційної злочинності в Україні та інших країнах пострадянського простору свідчить про суттєву їх подобу. Це, у свою чергу, ставить питання і про ідентичність факторів злочинності та причин, що обумовлюють корупцію у суспільстві цих країн. І це абсолютно зрозуміло, адже ми всі вийшли з соціалістичного радянського минулого, і причини корупції перебувають у характеристиках пострадянського суспільства. Навіть достатньо поверхневий аналіз характеристик сьогодення

українського суспільства дає підстави стверджувати, що сьогодні в Україні функціонує два суспільства, які перебувають у ідеологічному протистоянні. Перше з них – громадянське суспільство. Воно молоде, «зубате», поривчасте, ще не досвідчене і впевнене в своїх силах, але таке, що вже двічі спромоглося врятувати цивілізаційний вибір України у 2004 і 2014 роках. Друге – кримінальне суспільство. Це – старе, досвідчене, випестуване двома системами (комуністичною та посткомуністичною), цинічне і ненажерливе. Звичайно, що увагу кримінолога сьогодні у першу чергу буде привертати саме друге – кримінальне. Використовуючи термін «кримінальне суспільство», ми не маємо на увазі традиційний криміналітет. Це було би дуже спрощено і хрестоматійно-помилково. Вбачається, що кримінальне суспільство – це самостійна і самодостатня, пов'язана кримінальною ідеологією велика спільнота, яку об'єднує не лише ідеологія, а й такі, що базуються на кримінальній сутності, політика, маніпулювання законодавством, зловживання правом, узурпація систем управління, бюджетування, фінансування фіскальної та правоохоронної систем і навіть, певним чином, культури. Воно, як ракова пухлина, пронизує своїми метастазами суспільство, заражуючи його і, вбиваючи або підкоряючи собі здорові та нові клітини, змушує їх працювати на свій приріст. За таких умов існування громадянського суспільства відбувається за рахунок того, що в нього «вмонтовуються» керовані особи з кримінального суспільства. І такими «пособниками» кримінальної спільноти стають безліч людей, які не спроможні вижити поза «правилами існування» кримінального суспільства, або не мають сил протистояти його тиску. Кримінальне суспільство має свою внутрішню структуру, систему «суверенітету-васалітету», ідеологію та інші характерологічні ознаки. Структура кримінального суспільства нагадує айсберг, де є верхівка (та, що «засвітилась» під час е-декларування), і основна прихована частина, яку утворює кримінальна структура, що випестувана та патрована верхівкою. Її утворюють представники нижньої та середньої ланок влади та управління, судді міськрайонних та апеляційних судів, прокурорські працівники цього рівня тощо. Окремий шар, опору кримінальної спільноти, утворюють ті, кого можна назвати «підкорені жертви» системи: ті, хто змушений підкорюватися правилам гри, що їй диктує кримінальна спільнота. Відсутність нормального матеріального забезпечення бюджетної сфери в ситуації високого рівня інфляції, постійного підвищення тарифів на комунальні платежі примушують працівників бюджетної сфери вчиняти фактично злочини, серед яких на першому місці є отримання неправомірної вигоди. При цьому, частіше усього, ця вигода отримується не за вчинення протиправних дій, а за вчинення діянь, які входять у сферу повноважень тієї чи іншої особи і які повинні бути нею здійснені.

Корупція як загроза національній безпеці України: попереджаємо, протидіємо, переслідуюмо звичайно, що в органах влади країни працюють і порядні висококваліфіковані депутати, які не пов'язані із кримінальним суспільством. Однак їх кількість ще недостатня для здійснення реального впливу на прийняття рішень. За такої ситуації кримінальний закон, який покликаний стати найважливішим інструментом боротьби з кримінальним суспільством, перетворився на незрозумілий для фахівців (не говорячи вже про право виконавців), нормативний акт. Підставою для цього стало викривлено розуміння законодавцем його змісту, коли в нього (законодавця) превалює бажання максимально розширити коло заборон з метою створення якомога більшої сфери кримінально-правового захисту власних інтересів.

Тараніч Євген Анатолійович,
викладач циклу загальних та кримінально-правових дисциплін Київського Центру первинної професійної підготовки «Академія поліції» навчально-наукового інституту №1 НАВС

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Наскільки серйозною економічною проблемою для України є проблема протидії корупції, свідчать вибірккові соціологічні дослідження. Так, опитування керівників українських підприємств показало, що приблизно 2/3 респондентів назвали однією з основних причин своїх проблем корупцію серед чиновників центральної і місцевої влади.

Корупція може бути причиною відставки й окремих посадових осіб, і цілих урядів. У світовій історії є багато прикладів, коли тільки оприлюднення фактів корупції або початок їх офіційного розслідування спричиняли те, що не було під силу всенародним виборам, рішенням парламентів чи глав держав. А це може призвести до суттєвих змін у внутрішній і зовнішній політиці держави. У зовнішній же сфері наслідками корупції можуть бути: втрата країною політичних та економічних позицій на міжнародній арені; погіршення її іміджу; перешкоди у вступі в авторитетні та престижні міжнародні організації або виключення з них; міжнародна ізоляція та застосування міжнародних санкцій; скорочення чи навіть повне припинення зовнішніх інвестицій. Зрештою – країна з високим рівнем корупції відходить на узбіччя світового розвитку. Зокрема, нашій державі впродовж багатьох років упливові міжнародні організації саме через